

גנזי המלך

ארבע כנסות

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת

121

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"..ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל"

התלמיד שלא הבין, זכה לעולם הבא. מהרצאותיו של הרב אמנון יצחק

זכותו של ר' חנינא
בן דוסא

העולם טובה הרבה.

להכריע את העולם

"אתם נצבים היום כלכם לפני ה'
אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם
ושטריכם כל איש ישראל" (דברים כט
ט).

וכתב בספר חסידים: כי לצדיק כר'
חנינא בן דוסא שהעולם ניוון בזכותו,
נחשב לו, כאילו עשה צדקה עם כל
העולם. ומכאן אפשר לשער בדרך ק"ו,
היאך היא הזכות, אם לא רק ניוונין
בזכותו, אלא, שבמעשיו הכריע את כל
העולם כולו לכף זכות. ובוראי שאחרי
זכות כזו צריך לרוץ, גם אם אפשרויות
השגתה אינן כ"כ קרובות. ועוד שחז"ל
חייבו את כל אחד לראות את עצמו ואת
כל העולם כמחצה על מחצה והרי זה
עצמו סיבה לחיוב להרבות במע"ט בגלל
חשבון זה.

אכן מה דלמדים אנו מדברי המדרש,
ד"אתם נצבים", הוא ענין אחר. דהמדרש
מדבר מענין ערבות. דאפשר דהכלל
כולו יעמוד בזכותו של אחד. ואפשר
שכל הדור ילקה בשביל אחד. וזה מגדרי
הערבות שיש בישראל: 'כולכם ערבים
זה בזה'.

ולמדנו מכאן חדוש; דהערבות אינה רק
בצד החטא והעונש, אלא גם בצד הזכות
והשכר. והענין הוא, כמש"כ ב'תומר
דבורה' בשם הקדמונים; דנשמות ישראל
כלולות יחד ויש ענין של איחוד ושייכות
זה לזה בנפשות ישראל, דיש בזה חלק זה
- ובזה חלק זה. ומה"ט נצטוינו: "וְאֶהְבֶּתְךָ
לְרֵעֶךָ כָּמוֹךָ" (ויקרא פרק ט).

והוא הטעם ד'ישראל ערבים זה
לזה', מפני שממש יש בכל אחד, חלק

הנה העירו לנו חז"ל הערה נוראה:
דחייב אדם לעשות מצוה משום חשבון



של הכרעת הרוב והיינו: דגדר מחצה על
מחצה ככאן, הוא ברין הזה שדנים עתה.
והיינו: דאף שיש רוב גדול בעצם לצד
אחד, מ"מ ברין הזה, הוא בגדר מחצה
על מחצה. וההכרעה בזה היא, היאך לרון
עתה? ועל זה, מועילה המצוה האחת
הזו, להכריע! ואף אם המציאות נראית
רחוקה, אך גודל הזכות לאין שיעור
שאפשר לזכות ע"י מצוה אחת, מחייב
לעשות זאת, גם אם האפשרות רחוקה.
כנהוג בענייני העולם, שעבור זכיה גדולה,
מסכנים סך מועט ואף אם אפשרות הזכיה
אינה קרובה.

'כלכם ערבים זה בזה. אפילו צדיק
א' ביניכם, כלכם עומדים בזכותו. ולא
אתם בלבד, אלא, אפילו צדיק אחד
ביניכם, כל העולם כולו בזכותו עומד.
שנאמר: "צדיק יסוד עולם" (משלי י').
וכשאחד מכם חוטא, כל הדור לוקה.
וכן אתה מוצא בעקב: "הלוא עָכָן בֶּן זָרַח
מָעַל מְעַל בְּחֶרֶם וְעַל כָּל עֲרַת יִשְׂרָאֵל
הָיָה קָצֶף וְהוּא אִישׁ אֶחָד לֹא גִנַּע בְּעִוְנוֹ"
(יהושע כב). מדת פורעניות מועטת -
והדור נתפס בה. מדה טובה מרובה -
עאכ"ו...!! (תנחומא נצבים פ' ב).

כל אדם חייב להרגיש שבו תלויה
הכרעת כל העולם כולו. והוא מה שאמרו
חז"ל (קידושין מ:): 'לעולם יראה אדם
עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי, עשה
מצוה אחת, אשריו שהכריע עצמו לכף
זכות. עבר עבירה אחת, אוי לו שהכריע
את עצמו לכף חובה חובה שנאמר:
"וְחֹטֵא אֶחָד טֹבָה הַרְבֵּה" (קהלת
פרק ט). בשביל חטא יחידי שחטא,
אובד ממנו טובות הרבה. ר' אלעזר
בר' שמעון אומר: "לפי שהעולם נידון
אחר רובו והיחיד נידון אחר רובו, עשה
מצוה אחת, אשריו שהכריע את עצמו
ואת כל העולם לכף זכות. עבר עבירה
אחת, אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל
העולם לכף חובה שנאמר: "וְחֹטֵא אֶחָד
יֹאבֵד טֹבָה הַרְבֵּה" (רש"י: קהלת ט יח)
'הרי שהיו ישראל מחצה צדיקים ומחצה
רשעים ובא אחד וחטא ועשאן מרובים,
נמצא שהכריע את כולם לחובה' בשביל
חטא יחידי שעשה זה, אבד ממנו ומכל

שו"ת חברותא

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

שג על הסוכה

"חג הסוכות", חג - מלשון חגיגה), 'מה קרבן חגיגה דבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ, אף סוכה דבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ'. לרבינו בשם רבי יוחנן על פי פירושו של רב אשי - נלמד מלשון הכתוב: "חג הסוכות תעשה לה שבעת ימים באספה מגרנה ומיקבה" (דברים טז) שממה שאתה אוסף מתוך הגורן והיקב כלומר הענפים והזמורות, בהם תסוך את הסוכה. לרב הסדא - נלמד ממקרא מפורש שאמר נביא לישראל: "צאו הָהָר וְהִבִּיאוּ עֲלֵי זֵית וְעֲלֵי עֵץ שָׁמֶן וְעֲלֵי הָדָס וְעֲלֵי תְּמָרִים וְעֲלֵי עֵץ עֵבֶת לְעֹשֶׂת סֹכֶת" (נחמיה ח).

על פי המקור שנלמד לדברי רבי אליעזר שהוקש סוך הסוכה לענני כבוד, יש מקום לומר; שהשג כשר ממש לסוך, (ולא יפסל אלא מטעם סוכה שאינה ראויה לשבעה, אבל עכ"פ לא תפסול את הסוכה), לדעת רבי יהושע (בתענית שם) שהעננים אינם אלא כלי לקבל מים של מעלה, אין המים כשרים, שאין הענן - מים, אלא דבר בפני עצמו הוא. (ועי' תוס' י"ב. ד"ה בפסולת, שמשמע; שדעת ריש לקיש כדעת רבי יהושע).

וכן לדעת רב דימי בשם רבי יוחנן שנלמד מחגיגה, גם כן ניתן לומר שהשג כשר לסיוך, כדין עורות בהמה, שיהיו כשרים לדעה זו.

הלכה למעשה

להלכה אין נפקא מינה מכל הנ"ל.

שלהלכה דעת הרמב"ם והשלחן ערוך שצריך שיהא דבר 'הצומח מן הארץ ונעקר מן הארץ'. שזה לשון הרמב"ם (הלכות סוכה פרק ה' הלכה א'): 'הסוך של סוכה אינו כשר מכל דבר. אין מסככין, אלא, בדבר שגדולו מן הארץ שנעקר מן הארץ'. וכן לשון השלחן ערוך (סימן תרכ"ט סעיף א): 'דבר שמסככין בו צריך שיהיה צומח מן הארץ ותלוש ואינו מקבל טומאה, אבל דבר שאינו צומח מן הארץ אף על פי שגדולו מן הארץ וכו' אין מסככין בהם'. ולכן להלכה; אי אפשר להכשיר, אם ירד שלג על הסוך, כי אם מטעם שהזכירו האחרונים לעיל. ■

בגמרא (בע"ב) נתבאר מקור כלל זה, לריש לקיש על פי דעת רבי אליעזר - הואיל ונצטוינו לשבת בסוכה זכר לענני הכבוד שהיו במדבר, שנאמר: "כִּי בַסֹּכֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ויקרא כג-מג). ותרגם אונקלוס: 'ארי במטלות ענני' היינו: 'בצל ענני הכבוד'. והענן גדולו מן הארץ, כמו שנאמר: "וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ" (בראשית ב). ומכאן אנו למדים: מה ענן דבר שאינו מקבל טומאה (שהרי לא נאמרה טומאה אלא באוכלין, משקין,



כלים ואדם) וכן גדולו של הענן מן הארץ הוא, אף סוכה שהיא זכר לענני הכבוד, מצוה לעשותה מדבר שאין מקבל טומאה וגדולו מן הארץ.

זכר לסוכות ממש

לדעת רבי עקיבא עשו בני ישראל במדבר 'סוכות ממש' ולזכרם הוא שצוה הקב"ה לעשות סוכה. וכונת הכתוב לדעה זו הוא, כמו שפירש הרשב"ם (בפיה"ת שם), שכתב: "כִּי בַסֹּכֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל..". 'במדבר ארבעים שנה בלא ישוב ובלא נחלה. ומתוך כך תתנו הודאה למי שנתן לכם נחלה ובתים מלאים כל טוב ואל תאמרו בלבבכם: כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה'.

נמצא שלדעת רבי עקיבא אי אפשר ללמוד מקור פסולי סיוך מהעננים שגדולם מן הארץ, שהרי לזכר סוכות ממש שעשו במדבר נצטוינו לישב בסוכה. הגמרא מפרשת שלשה למודים נוספים: לרב דימי בשם רבי יוחנן - נלמד מהיקש לקרבן חגיגה (עפ"י לשון הכתוב:

מערכת 'חברותא' מיוחד ל'גנזי המלך'

מסכת סוכה דף דף יא:

שאלה: אני גר בחו"ל, לפעמים יורד שלג על הסוכה בחג הסוכות, רצוני לברר: האם הסוכה כשרה כל עוד שהשלג לא נמס מעל הסוך?

תשובה: ב'ערוך השלחן' (סימן תרכ"ט ס"ב) כתב: ודע, שיש להסתפק במדינות הצפוניות שלנו שכמה פעמים יורד שלג בחג הסוכות ונופל הרבה שלג על הסוך, אם נפסלה הסוכה בכך (מצד שאינו יושב בצל סוך, אלא בצל השלג) אם לאו. בשו"ת גינת ורדים (חלק אורח חיים כלל ד ס' ז) כתב: שהסוכה כשרה, על פי דברי המשנה באהלות (פרק ח משנה ה) שהשלג אינו חוצץ בפני הטומאה ולכן אינו חשוב להיות תקרה על הסוכה. וכמבואר בגמרא (להלן יג): שדבר שאינו חוצץ בפני הטומאה נחשב כאויר לענין סוך.

וכן פסקו הבאר היטב (סימן תרכ"ו סק"א) והשערי תשובה (שם סק"א) והביכורי יעקב (שם סק"ו) והעמיד דבריו בתוספת בכורים (בסוף הביכורי יעקב) דלא כדעת מה"ר יד"א (הו"ד שם) וכן דעת הכף החיים (שם סק"ד) והביא כן אף מדברי בית השואבה (אות ד') וכן דעת רבי חיים פלאג"י בספרו מועד לכל חי. הערוך השלחן (שם) חולק על דבריהם וסובר שהסוכה נפסלת על ידי השלג, שמה שאין חוצץ בפני הטומאה, הוא משום שאינו מתקיים, אבל לשעתו, כל עוד שהוא קיים, אינו נחשב שיושב בצל סוכה, כי אם בצל שלג.

סוכה זכר לענני הכבוד

בדף י"א ע"א שנינו במשנה לענין פסולי הסוך: 'זה הכלל: כל שהוא מקבל טומאה ואין גידולו מן הארץ, אין מסככין בו. וכל דבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ, מסככין בו'.

סליחות

'כולו נחלי אש'

חובת האדם בימי הסליחות על פי רבי אליעזר פאפו זצ"ל ב'פלא יועץ'

ה"כֶּסֶה" יעמוד למשפט לפני "שֵׁפֶט כָּל הָאָרֶץ", מלך איום ונורא מאד וספרי חיים וספרי מתיים לפניו הם פתוחים ויחרד חרדה גדולה.

ויש לו לירא יראה גדולה ולעשות הכנה הרבה לפי מה שפרשו המקובלים למאי דקשה על אומרם ששלשה ספרים יש: 'צדיקים נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים, רשעים נכתבים ונחתמים לאלתר למיתה ובינונים...'. והרי עיננו הרואות דרך צדיקים צלחה והצדיק אבד ואנשי חסד נאספים? ותירץ שעיקר החיים והמות שנגזר בראש השנה הוא חיי הנפש ומיתת הנפש. והוא, כי הן האדם דומה כמי שעניו סגורות ויושב בבית אפל חושך וצלמות, שיש בו ב' מניעות שלא לראות את "האור כי טוב" ואם יביאו לו נר, אע"ג דחזי קצת אור, לא יהנה מן האור כל עוד שעניו סגורות. ולפי השעור שיפתח עיניו כך יהנה מן האור. כן הדבר הזה. "פָּרָא אָדָם יוֹלֵד" ועיניו סגורות מראות במושכלות ורצה הקב"ה לזכות את ישראל ומאיר להם באור. אור היראה והפחד. ■

הכפורים והושענא רבה. ר"ל אם יצעק איש באלו הימים תהיה כל מגמתו על



היער, דהיינו; בית המקדש שנקרא יער. על כי טרף אין לו, שאין מקריבים בו קרבנות. "וְהָיָה יָתֵן אֵל לְבוֹן" כי ביום

ישראל קדושים משכימים לסליחות. מה טוב חלקם שמשברים תאוותם בעוד הלילות קצרים ובני אדם אוהבי לנום וערבה שנתם ועזה אהבת שינה, מעבירים שינה מעיניהם ותנומה מעפעפיהם ובודאי שבזה יתרצה עבד אל אדוניו ומצא כדי גאולתו. אך בתנאי שיעשה הדברים כתקונם, דאי לא כן, ירית תרתי גיהנם, שמענה גופו בעולם הזה ואין בו מועיל, ח"ו, לעולם הבא.

ואלו הן התנאים הצריכים: יקום בזריזות ויטול ידיו ואחר כך פניו ויכוין לקראת אלוהיו מכף רגל ועד ראש, כמעשהו בלכת לפני שרי העיר וישכים לבית כנסת ויאמר סליחות בשפל קול התחינה תחנונים ידבר רש, אות באות, תיבה בתיבה ויתן לב אל הדברים שהוא אומר ויעמיק בהם וימצא שכולו כנחלי אש וישמיע אל אזניו מה שמוציא מפיו בתחילת הסליחות שאומר: "נְחַפְּשֵׁה דְרַכֵּינוּ וְנַחֲקֵה וְנִשְׁבַּח עַד ה' " וכבר פירשו המפרשים קרא דכתיב: "הִישָׁאג אַרְיָה בְּעַר וְטָרַף אֵין לוֹ" כי אריה הוא ראשי תיבות: אלול, ראש השנה יום

רמז

"וּבְכַתְּהָ אֶת אֲבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ"

בחדש אלול צריך האדם להזיל דמעה על ההתרחקות מהקב"ה ומכנסת ישראל

בְּאֵלֹתָיו" והכונה היא ששנה תהיה גאולתו. ומה שנאמר: "יֵרַח יָמִים" הכונה היא שהחדש הזה, ירח אלול, כולל בתוכו את השנה כולה. בחדש זה ניתן לתקן את חטאי השנה כולה. ■

כנסת ישראל, במשך כל השנה. בנאמר: "יֵרַח יָמִים" מוצאים הם רמז לכך שבחדש אלול ניתן לתקן את מעשי כל השנה כולה, שכן לשנה קוראים 'ימים' כפי שנאמר (ויקרא כה כט): "יָמִים תִּהְיֶה

את הפסוק: "וּבְכַתְּהָ אֶת אֲבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יֵרַח יָמִים" (דברים כא יג) דורשים ב'זוהר' וב'אור החיים' על חדש אלול. בחדש זה צריך האדם לתקן בדמעות ולבקש רחמים על שהתרחק מאביו - הקב"ה ומאמו - זו

אלול

"אֲנִי לְדוֹדֵי וְדוֹדֵי לִי"

הרמז הכפול שבפסוק ומשמעותו לימי הדין והרחמים

הוא להיות יהודים, יותר ויותר יהודים ככל האפשר וכך נגיע ל"אֲנִי לְדוֹדֵי וְדוֹדֵי לִי". ■

והיה אומר לחסידיו כי המסר הכפול נמצא בסופי התיבות שהם יודים, יודים בלבד. ללמדנו שעיקר כל העיקרים בימי אלול

רבי שלמה מקרלין לא היה מסתפק במסר שבראשי התיבות - "אֲנִי לְדוֹדֵי וְדוֹדֵי לִי" המרכיבים את המלה "אלול".



פרשת 'נצבים וילך'

"כִּפִּיָּהּ וּבִלְבָבָהּ לַעֲשׂוֹתוֹ"

הלומד תורה שלא על מנת לקיימה - אפילו תורה אין לו. ולכן נאמר: "כִּפִּיָּהּ"

הנאה...
- "אז מה אומר להם? ... אומר להם שהם צודקים! אבל תסכימו שגם גיהנם לא מגיע לי... אלא שאני מציע פשרה: תביאו לי סטנדר וכוס תה ומסכת נדרים ואמשיך ללמוד..."



"כִּי הוּא חִיִּיָּהּ" (דברים ל כ)

ר' גד'ל אייזנר זצ"ל, משגיח בישיבת 'חדושי הרי"ם', היה פונה לבחור חסר חשק ללמוד ומשמיע לו דברי טעם: "אדם שאין לו תאבון - יאכל בסופו של דבר גם בלעדיו, משום שהוא יודע שבלי אוכל לא יוכל לחיות. ואם לא יהיה מסוגל לאכול, יבקש שיאלצוהו לעשות כן, שיתנו לו זריקה, שידחפו לו בכח. מדוע, אם כן, אדם שאין לו חשק ללמוד לא יודעזע ויעשה הכל כדי שיאלצוהו ללמוד - והרי הם חיינו'..."

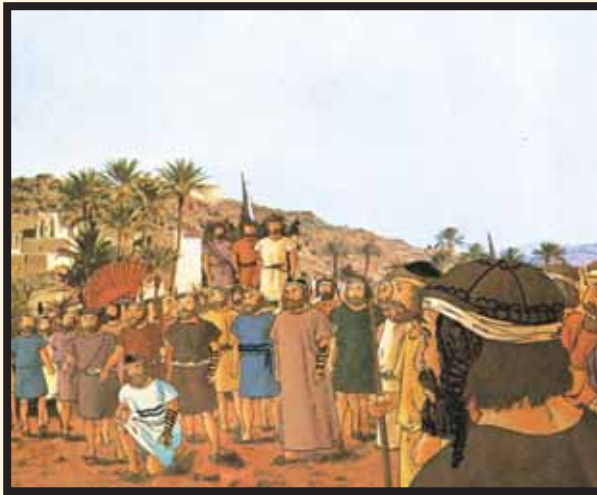


"וְשָׁבַת עַד ד' אֶלְקֵיךָ" (דברים ל ב)

שני האחים הקדושים הרה"ק רבי אלימלך מליזנסק ורבי זושא מאניפולי זצ"ל הלכו חמש שנים בגלות ונדדו מכפר לכפר. לנו באחד הכפרים ובאותו לילה נגנבו שני סוסים מחוכר הכפר. חשד בהם החוכר שידם היתה במעשה. רדף אחריהם והשיגם ודרש שיגלו לו היכן החביאו את הסוסים. משלא ידעו לענות היכם מכות נאמנות ומשלא הועילו מכותיו שב על עקבותיו.
פנה הרבי ר' אלימלך ואמר לאחיו: "זושא אחי, בוא וראה כמה קשה הוא עונשה של עברה! אנו, שרק נחשדנו בגנבה, כך ספגנו - כמה ילקו הגנבים האמיתיים כשיבואו על עונשם..." ■

"לֹאֲהַכָּה אֶת ד' אֶלְקֵיךָ לְשִׁמֶע בְּקִלּוֹ וּלְדַבְּקָה בּוֹ כִּי הוּא חִיִּיָּהּ וְאֶרְךָ יָמֶיךָ לְשָׁבַת עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ד' לְאַבְתִּיָּהּ לְאַכְרָהֶם..." (דברים ל כ)

אומרת הגמרא (ברכות סא): 'צדיקים - יצר הטוב שופטן (=מנהיגם), רשעים - יצר הרע שופטן, בינונים - יצר הטוב ויצר הרע שופטן. אמר רבא: "ואנחנו מהבינונים..."'



וכי יעלה על הדעת שרבא היה מהבינונים?! וכי גם יצר הרע היה מנהיג אותו?!...

אומר ה'משך חכמה': רבא התכוון לומר שלמוד התורה שלו, שלא פסק פומיה מגירסא, נבע לא רק מיצר הטוב, כי רבא היה מזרע בית עלי שעליהם נגזר שלא יאריכו ימים (ר"ה י"ח). ומכיון שרבא ידע שאם לא ילמד תורה לא יאריך ימים, נמצא שגם יצר הרע מנהיג אותו ללמוד תורה, דהיינו: אי הרצון למות.

מסופר שאמר פעם הגאון ר' חיים שמואלביץ זצ"ל: "כשאגיע לשמים לאחר מאה ועשרים ישאלו אותי לאן אני רוצה ללכת ואומר שאני רוצה לגן עדן."
- "למה לגן עדן?"
- "כי למדתי את התורה."
- "אבל אצלך כל למוד התורה היתה

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיוחד ל'גנזי המלך'

"וְהוֹתִירָךְ ד' אֶלְקֵיךָ בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדְךָ בְּפָרִי בְטָנְךָ וּבְפָרִי בְהִמְתָּךְ וּבְפָרִי אֲדָמְתְּךָ לְטָבָה..." (דברים ל ט)

בפרשת 'כי תבוא' (דברים כח יא) כתוב: "וְהוֹתִירָךְ ד' לְטוֹבָה בְּפָרִי בְטָנְךָ וּבְפָרִי בְהִמְתָּךְ וּבְפָרִי אֲדָמְתְּךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ד' לְאַבְתִּיָּהּ..."

בפרשתנו מופיעה התוספת: "בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדְךָ" ומדוע לא נאמר כך גם בפרשת 'כי תבוא'?

אומר ה'משך חכמה': לשם מה לעבוד? הלא אומרים חז"ל (ברכות לה): "וְעַמְדוּ זְרִים וְרַעו צֹאנֵכֶם" (ישעיה סא ה), כאשר ישראל עושים את רצון ד' הם זוכים שמלאכתם נעשית ע"י אחרים.

אך כאן מדובר לאחר שעשו תשובה ואם ישבו בטלים ומשועממים מחוסר עבודה, כי אחרים יעשו את מלאכתם, יש חשש שמא יחזרו לסורם, כמו שאמרו חז"ל (כתובות נט): "ש'הבטלה מביאה לידי חטא". לכן כאן אמרה התורה: תעבוד ותהיה לך ברכה..."



"כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדְּבָר... כִּפִּיָּהּ וּבִלְבָבָהּ לַעֲשׂוֹתוֹ" (דברים ל יד)

אומר ה'משך חכמה': אמרו חז"ל (יבמות קט): 'האומר אין לי אלא תורה', דהיינו שלומד תורה שלא על מנת לקיימה - 'אפילו תורה אין לו' ואין היא נחשבת לו ללמוד. לכן אמרה התורה: "כִּפִּיָּהּ" - כשאתה לומד תורה בפוך, יהיה זה על מנת ש'ובלְבָבָהּ לַעֲשׂוֹתוֹ'.



תשובה

"וְשַׁבְתָּ עַד ד' אֶלְקִיךָ וּשְׁמַעַת בְּקוֹלוֹ..."

התנאי לשוב אל ד' נובע מההכרה שד' הוא זה שהדריך אותנו.

לא יוכל לשאתה לאשה. אלא ששמעי בן גרא, אחיתופל ודואג, אמרו לאבשלום שהוא המלך ומותר לו לקחת את הפילגשים של דוד אביו!
אלא שאז עולה השאלה: הלא כלי שמשמש בו הדיוט - אסור אף הוא למלך! ואיך יתכן שהתירו לאבשלום לקחת את הפילגשים?!

אלא על כרחך שדוד הוא כן מלך! ואם כן, הוא לא צריך לגרש את בת שבע ולכן אומר דוד (תהילים ג א-ג): "מְזִמֹר לְדוֹד בְּכַרְחוֹ מִפְּנֵי אֲבִשְׁלוֹם בְּנוֹ: ד' מָה רַבּוּ צָרֵי רַבִּים קָמִים עָלַי: רַבִּים אֲמָרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לּוֹ בְּאַלְקִים סֵלָה".

הם אומרים עלי שלא חזרתי בתשובה... אלא; "נִאֲתָה ד' מִגֵּן בְּעָרֵי כְּבוֹדֵי וּמְרִים רֵאשִׁי" (שם פס' ד). ומתי זה בא לבטוי? כאשר אבשלום בא על הפילגשים שלי וזה אות וסימן שהם סוברים שאני כן מלך...

דוד המלך לא יכל לעשות 'תשובת משקל' אמיתית כיון שלא יכל להוציא את בת שבע מביתו, כי כאמור, זאת תהיה עוולה. וכן ישראל לא יכלו לעשות 'תשובת משקל' אמיתית על חטא העגל.

משה רבנו עלה לשמים ולאחר ארבעים יום היה נראה לעם ישראל שהוא מת ואז אמרו: "...כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מָה הָיָה לוֹ" (שמות לב, א) והתכוונו לומר שמשה הוא בסך הכל איש ואם תשאל איך הוא קרע את היים? לא ידענו מה היה לו, איך אנו יודעים...

וכשמשה רבנו הגיע, כיצד יכפרו על כך בני ישראל? תשובת המשקל לא ניתן לעשות כאן, כי לשם כך הם צריכים שמשה רבנו יעלם שנית לארבעים יום ואמנם משה רבנו עלה בפעם השניה לשמים, אך בפעם הזו כבר ידעו שהוא יחזור ולא כבפעם הראשונה...

יוצא שאין כאן 'תשובת משקל' אמיתית ואיך ניתן לחזור בתשובה במקרה זה?

אומר הרמב"ם שאדם צריך לחזור בתשובה 'עד שיעיד עלי יודע תעלומות, שלא ישוב לכסלה עוד'.

ודוד המלך חזר בתשובה מלאה ועם ישראל חזר בתשובה מלאה וללא אפשרות של 'תשובת המשקל' - ד' הוא שיעיד כי לא ישובו לכסלה עוד.

ולכן אומרים חז"ל: מדוע דוד עשה כן ומדוע ישראל עשו כן? הם לא היו ראויים לחטוא, אלא שאם יחטא האדם ולא יכול להגיע ל'תשובת המשקל', יאמרו לו לך אצל יחיד (=דוד המלך) וראה שניתן לחזור בתשובה מלאה, הגם שלא ניתן לעשותה דרך 'תשובת המשקל'. וכן אצל צבור שאינם יכולים לקיים את 'תשובת המשקל', ילכו אצל ישראל ויראו שניתן לעשות תשובה מלאה. (משך חכמה). ■

הרמב"ם אומר (הלכות תעניות פרק א' הלכה א'): "...ודבר זה מדרכי התשובה הוא. שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להם... וזהו שיגרום להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו... והכל במקרה, הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים ותוסיף הצרה צרות אחרות. הוא שכתוב בתורה (ויקרא כו כז - כח): "וְאִם בָּזֹאת לֹא תִשְׁמְעוּ. וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי: וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחַמַּת קָרִי וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם.. שָׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם".

ולכן כיון הרמב"ם בדבריו: אם ידוע תדע שד' הוא אשר הדריך - אזי "וְשַׁבְתָּ עַד ד' אֶלְקִיךָ".

וכיצד היא התשובה? פוסק הרמב"ם ע"פ הגמרא (יומא פו): 'תשובת המשקל', דהיינו שיגיע המעשה שנית לידו אותו אדם ועם אותם כחות ובאותו מקום - ימנע מלחטוא.

התשובה המעולה היא 'תשובת המשקל', אך גם כשאדם זקן ותשוש כחות, ד' מקבל את תשובתו, שנאמר (תהילים צ ג): "תִּשָּׁב אֲנֹשׁ עַד כְּפֹא" עד דכרוכה של נפש.

הגמרא אומרת (ע"ז ה): "זֵהִינּוּ דֹא"ר יוֹחֲנָן מִשׁוּם ר"ש בן יוחאי: לא דוד ראוי לאותו מעשה (=מעשה בת שבע) ולא ישראל ראוי לאותו מעשה (=מעשה העגל). לא דוד ראוי לאותו מעשה, דכתיב (תהלים קט כב): "וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי"; ולא ישראל ראוי לאותו מעשה, דכתיב (דברים ה כו): "מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבַבְּךָ זֶה לִירְאָה אֹתִי וְלִשְׁמֹר אֶת כָּל מִצְוֹתַי כָּל הַיָּמִים", אלא למה עשו?

לומר לך, שאם חטא יחיד - אומרים לו: כלך אצל יחיד ואם חטאו צבור - אומרים לו: כלך אצל צבור'.

האם דוד המלך עשה תשובה? והאם תשובתו היתה 'תשובת המשקל' כפי שפוסק הרמב"ם לגבי התשובה המעולה?! הלא בת שבע נשארה בבית דוד...

אלא שאם דוד היה מגרשה, העבירה היתה גדולה יותר, כי דוד הוא מלך ויהיה אסור לאחר לשאתה והיא תשאר עגונה לכל ימיה. 'תשובת משקל' מעין זו אסורה.

לכן עשה דוד תשובה בלעדי תנאי הזה, כלומר בת שבע נשארה בבית דוד.

אבל שונאי דוד אמרו שדוד נשאר עם החטא. כששמעי בן גרא מקלל את דוד הוא אומר: "וְכִּה אֲמַר שְׁמַעִי בְּקִלְלוֹ צָא צָא אִישׁ הַדָּמִים וְאִישׁ הַבְּלִיעַל" (ש"ב, טז ז).

באומר "אִישׁ הַדָּמִים" התכוון שמעי שדוד רצה את שאול ואת בני שאול. כלומר שמעי מאשים את דוד (ואף דואג ואחיתופל היו בדעה זאת) שהוא לקח את המלוכה מבלי שיהיה ראוי לה. ויוצא שדוד אינו מלך ואם כן עליו להוציא את בת שבע מביתו.

מה עשה אבשלום? בא על כל פילגשיו של דוד. ואיך היה מותר לו לעשות כן, הלא כלי שהשתמש בו המלך, אסור על הדיוט? והרי זו הסבה שדוד לא הוציא את בת שבע מהבית, כי אז אף אחד

"... ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל"

>>> המשך מעמ' 1

עקיבא אומר: "מנין שחייב אדם לשנות לתלמידו עד שילמדנו? שנאמר: 'ולמדה את בני ישראל' (דברים לא). ומנין עד שתהא סדורה בפיהם? שנאמר: 'שימה בפיהם' (שם). ומנין שחייב להראות לו פנים בה, שנאמר: 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם' (שמות כא).

כנגד הטענה על הפסד הזמן, אמרה הבת קול תקבל תוספת של 400 שנה! נמצא שלא הפסיד ר' פרידא זמן, אלא, הרויח!

וכנגד מה שזיכית את התלמיד שיבין ויזכה לחיי העולם הבא במסירות נפש, ללא חשבונות אנוכיים, שהרי התלמיד הזה בנו של הקב"ה הוא וערכים אנו זה לזה ואם היה באפשרותך לעשות כן עם כל בניו ודאי שהיית עושה כן מק"ו, הרי שכונת לבך הטהור תתגשם ותזכה אתה וכל בני דורך לחיי העולם הבא. הרי שמעשה היחיד מזכה דור שלם לחיי העולם הבא.

התקן עפ"י הסוד

וב'שער מאמרי דו"ל' מבאר הענין על פי הסוד: "וזה פלא עצום שלא מצינו שר גדול כזה אפילו למרע"ה על כל שבחיו העצומים שיזכו כל הדור ההוא שלו, שאין דור פחות מס' רבוא לעה"ב. וכבר אמרו בסנהדרין (קח.): 'דור המדבר, אין לו חלק לעוה"ב' והם דורו של משה.

וסוד הענין הוא; כמו שהודעתך, כי כל הנשמות מתחלקות לס' רבוא שרשים מחולפים זה מזה. ובכל ס' רבוא, נצוצות נשמות. והנה כל הנצוצות שתלויים בשרשם, בשרוש נשמת ר' פרידא, נקראים בני דורו, אף עפ"י שאין כלם נמצאים יחד עמו בזמן אחד. אלא, מיום בריאת הנשמות עד לעת"ל, כל אחד מתגלגל, בזמן הראוי לו, עד שנשלם להתקן. והנה בקצת שרשים, יארע שאיזה ניצוץ נשמה פרטית תלך לאבוד, שנשארת בתכלית סיום הצרוף והזקוק בסיגים האחרונים ואינה יכולה להצטרף מרוב דקותה ורובי הסיגים אשר עליה. נאמר: 'ניצואו וראו בפגרי האנשים...' (ישעיה פרק טו).

ולכן הבטיחו השי"ת, שבכל ניצוצי הנשמות, שבשרש ר' פרידא, כלם יתקונו ע"י גלגולים ולא ישאר אפילו אחד מהם שיאבד ח"ו. וזה בזכותו, כי אם השורש טוב, אז כל ענפיו נתקנים". ■

בו. (פירושו: היחיד, העושה תשובה, מתקן את כל חלקיו הנמצאים בכל אחד מישראל ומוחלין להם על החלק הזה שלו, שתוקן אצלם). ואפשר לומר: שזהו שאמר הפסוק: "כל איש - ישראל" דהיינו; "כל איש", נמצא,

ב"ישראל" - בכל אחד מישראל. ומזה התעוררות רבה למתבונן; דבכל חטא, הרי הוא בבחינה ידועה - מחטיא את הרבים ממש. ולאידך גיסא, בצד הזכות - הרי הוא מזכה ממש את כל העולם. שהרי מצד הערבות ואיחוד הנפשות, יש אפשרות לכל יחיד, לקיים את כל העולם כולו. (משנת רבי אהרן).

כוחו של מעשה היחיד

דרך נוספת להבין את אפשרות הזכויות לרבים ע"י מעשה היחיד, נלמד ממעשה ר' פרידא: 'רבי פרידא, הנה ליה ההוא תלמידא דהנה תני ליה ארבע מאה זימני - וגמר. זימנא חדא בעיוה למלתא דמצוה, תנא ליה, ולא גמר. אמר ליה, האידינא מאי שנא? אמר ליה, מהאי שעתא דאמרו ליה למר, איכא מלתא דמצוה, (איטרדי) אסחתי לדעתאי, [וכל שעתא] אמינא: 'השתא קאי מר', 'השתא קאי מר'. אמר ליה: 'הב דעתך דאתני לך' [הדר] תנא ליה ארבע מאה זימני אחרני - וגמר. נפקא בת - קול ואמרה ליה: 'ניחא לך דליספו על חייך ארבע מאות שני? או דתזכה את נדך לעלמא דאתי? אמר ליה: 'בעינא דאזכה אנא ונדך לעלמא דאתי'. אמר ליה הקדוש ברוך הוא: 'תנו לו זוזו' (עירובין נד:)

לכאורה, יפלא על תנא קדוש כרבי פרידא, שיבזבז את חייו, על תלמיד חסר הבנה כזה שצריך לחזור עמו על תלמודו 400 פעם, כדי שיבין פרק אחד. ומדוע לא לקח אברך אחד בתשלום שילמדו? והאם זמנו אינו יקר בעיניו? כך, ודאי בדורנו, היינו אומרים על מקרה שכזה: בטלנות! מעשה חסר הגיון! או, אינני יכול להבינו! ולא עוד, אלא, אף שלא נתן דעתו התלמיד להבין את הלמוד משעה שנכנסו לקרוא לרבי פרידא לדבר מצוה, חזר לשנות עמו עוד ארבע מאות פעם ללא תרעומת. האם זה אדם, או מלאך? אלא, איננו יודעים את גודל החיוב בענין זה כדברי חז"ל בערובין שם: 'רבי

אחד של חברו. וכשחוטא האחד, פוגם את עצמו ופוגם חלק אשר לחברו בו. וע"כ מתחייב חברו ג"כ בחטאו. וכן הוא ג"כ בזכות, דמצד איחוד הנפשות, הוא זוכה ע"י חברו ומזכה את חברו. וזה דלא כמו שרגילים לחשוב, שענין הערבות הוא מצד חיוב תוכחה וכדמשמע לכאורה מהא דאמרו (שבת נד:): 'כל מי שאפשר למחות באנשי ביתו נתפס על אנשי ביתו, בכל העולם כולו נתפס על כל העולם' והרי דגדר הערבות הוא מצד חיוב תוכחה. אמנם ב'תומר דבורה' מבואר דהערבות אינה מצד זה, רק מצד איחוד הנפשות.

וצריך לבאר; דהא, דבאינו יכול למחות - הרי הוא פטור. הטעם הוא; דכיון דאינו יכול למחות, ה"ה אנוס, דהרי אינו יכול לתקן זה בשום אופן. אבל ביכול למחות, הטעם הוא, משום דהוא עצמו נפגם ע"י חטא חברו. וכן לצד הזכות יש לו חלק במעשה הטוב של חברו. ובזה מבואר היטב, הא דלמד המדרש ק"ו ממידת פורעניות שהיא מועטת למידה טובה המרובה. ולמורגל שחיוב הערבות הוא מצד חיוב התוכחה וא"כ, אינו אלא בצד החטא והעונש ואין כאן ק"ו, דהתם, הוא מצד ערבות.

ולאמור מוסבר היטב; דהכל הוא מצד שהנפשות כלולות זו בזו ושייך הן בצד העונש והן בצד השכר ומידה טובה מרובה. ולכן; 'אפילו צדיק אחד ביניכם, כלכם עומדים בזכותו'. ובזה מוסבר הא דאמרו חז"ל (סנהדרין יא.): 'דראוי היה הלל, שתשרה עליו שכינה כמשה רבינו, אך אין הדור זכאי לכך', דיש לפרש: דאין זה, מצד השפעת הדור עליו. אלא: מצד ענין הערבות, כמו שנתבאר.

דכיון דהדור אינו ראוי, ממילא, בלתי אפשרית השראת השכינה, מצד האיחוד והחלקים שיש לכל אחד בחבירו, כי החלקים שיש לאנשי דורו בנפשו, אינם במדרגה הראויה להשראה כזו. ואף דמצד מדרגתו הוא, אין בו פגם ולא יתפס עליהם כלל, אבל חלקם, אינו מניח להשראה זו, דאינו ראוי.

ובזה אפשר לפרש גם הא דאמרו חז"ל

(יומא פו:): 'בשביל יחיד שעשה תשובה, מוחלין לכל העולם כולו' ולאמור, מוסבר יותר, דיש חלק תשובה בכל אחד מצד חלקו בהם - ומצד חלקם



מלחמת יאמרנו לכמי

הרב

אמנון יצחק שליט"א

ביום ראשון כ"ז אלול 20/09/06
השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:00

נהריה

היכל התרבות - כביש נהריה ראש הנקרה

ביום ראשון כ"ד אלול 17/09/06
השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:00

רחובות

אולמי הרימונים - רציף הרכבת

הרצאות מאובטחות

© כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

שדור חי ב - www.shofar.net

ארגון אוצרות חיים

בנשיאות הראשלי"צ הרב עובדיה יוסף

ראש השנה

עם 'אוצרות חיים' תשס"ז

במלון נאות מדבר המחודש בבאר שבע

בתאריכים: כט' אלול - ב' תשרי 22-24/09/06 ימים עשירי-ראשון

★ בהשתתפות ★

הרב ישראל נח ברגר שליט"א
הפייטן דוד שלמה שירו הי"ד

2 כילות
פנסיון מלא

- גלאט כשר-משגיח צמוד
- פעילות לילדים-הפתעות וממתקים
- שירה והרצאות מרתקות

האלה ההימלאיה לא הסוכו!

לפרטים אוצרות חיים רח' התקווה 73 ת"א
03-6880091 050-3131740/1

יעמדו על

הברכה

זיווג הגון
לאדי בן ג'יוליה

ברכה והצלחה
לשלום בן שרה

ברכות למשפחתו של
דויד בן דינה

בריאות למשפחתו של
לאונה בן ג'יוליה

חזרה בתשובה שלמה
לאליו בן גזלה

ברכות לכל עם ישראל
אלדו בן קוסטנצה

חזרה בתשובה
לשלומו בן בטינה

ברכה והצלחה
למשה בן נורא

נחת רוח
לרינה בת אמיליה

הצלחה בתורה עם משפחתו
רפאלה בן רחל נוצ'יה

חזרה בתשובה עם משפחתו
ואלטר צ'יסרה בן פורטונטה

ברכה והצלחה
ליוסף אלקס בן דניאלה

רפואה שלמה
למסעודה בת לזיה

דפום הכהנים

03-6162236

מנייה לכסוי נזקי השריפה



ההוראת קבע לרפואה והצלחה:

הוראה לחיוב חשבון לכסוי נזקי השריפה

תאריך _____

לכבוד בנק _____ כתובת הבנק _____ מס' הסניף _____
 1. אני/ו הח"מ שם בעל/י החשבון _____ משפחה _____ מס' זהות / ח.פ. _____
 רח' _____ מס' _____ עיר _____ מיקוד _____ טל. בבית _____ פלאפון _____

מס' חשבון בבנק		סוג חשבון	קוד מסלוקה
2	3	9	2
קוד מוסד		קוד סניף	
2		בנק	
אסמכחא / מס' מזהה של הלקוח בחברה			

נותן/ים לכם בזה הוראה לחיוב חשבון/נו הנ"ל בסניפכם, בגין תרומתי ל"שופר" בסכומים ובמועדים שיומצאו לכם מידי פעם בפעם באמצעי מנגני, או רשימות ע"י "שופר" כמפורט מטה ב"פריטי ההרשאה".
 (2) ידוע לי/לנו כ: א. הוראה זו ניתנת לביטול ע"י הודעה ממיני/מאתנו בכתב לבנק ול"שופר" שתכנס לתוקף, יום עסקים אחד לאחר מתן ההודעה בבנק וכן ניתנת לביטול ע"י הוראת כל דין. ב. אהיה/נהיה רשאים/ים לבטל מראש חיוב מסוים ובלבד, שהודעה על כך תימסר על ידינו לבנק בכתב, לפחות יום עסקים אחד לפני מועד החיוב. ג. אהיה/נהיה רשאים/ים לבטל חיוב, לא יותר מתשעים ימים ממועד החיוב, אם אויכח/נוכח לבנק, כי החיוב אינו תואם את המועדים או הסכומים שנקבעו בכתב ההרשאה, אם נקבעו (3) ידוע לי/נו כי הפריטים שצוינו בכתב ההרשאה ומילויים, הם נושאים שעלנו להסדיר את המוטב. (4) ידוע לי/נו כי סכומי החיוב ע"י הרשאה זו, יופיעו בדפי החשבון וכי לא תישלח לי/נו ע"י הבנק הודעה מיוחדת בגין חיובים אלה. (5) הבנק יפעל בהתאם להוראות בכתב הרשאה זה, כל עוד מצב החשבון יאפשר זאת, וכל עוד לא תהיה מניעה חוקית או אחרת לביצועו. (6) הבנק רשאי להוציא/נו מן ההסדר המפורט בכתב הרשאה זה, אם תהיה לו סבה סבירה לכך, ויודיע לי/נו על כך מיד לאחר קבלת החלטתו, תוך ציון הסיבה. (7) נא לאשר ל"שופר" בספח המחובר לזה, קבלת הוראות אלו ממיני/מאתנו.

פריטי ההרשאה:

1. סכום החיוב ומועדו, יקבעו מעת לעת ע"י "שופר" ענ"י (התקדמות לקביעתם).
2. ברטי החיוב: (סמן במשבצת המתאימה)

"שופר" ארגון להפצת יהדות מתחייב בזאת שלא למשוך מעבר לסכומים המגיעים לו.
 חתימת בעל/י החשבון _____

לחייב בתאריך:

20 לחודש
 30 לחודש

100 ש"ח × 10 תשלומים = 1000 ש"ח
 50 ש"ח × 20 תשלומים = 1000 ש"ח

תורם נכבד, שים לב: הוראה לחיוב חשבון זו אמורה להגיע לבנק דרך "שופר" עליך לשלוח את האופס ל"שופר" ת.ד. 2711 בני ברק, טל: 03-677779

או בחיוב האשראי

תוקף הכרטיס: _____ סך החיוב: _____ במס' תשלומים: _____
 מס' הכרטיס: _____ סוג הכרטיס: _____